

NEDERLANDS TIJDSCHRIFT VOOR VELDBIOLOGIE

OPGERICHT DOOR E. HEIMANS, J. JASPERS Jr EN JAC. P. THIJSSE

EEN GESTRANDE WATERTOR

N. TINBERGEN.

Op 3 April 1951 wandelden we over het strand ergens aan de noordkust van Norfolk. Boven de vloedlijn kwamen we een wijfje van een Geelgerande watertor tegen dat zich, zoals bijgaande foto laat zien, moeizaam over het rulle zand voortsleepte. Het dier maakte de indruk, vrijwel uitgeput te zijn. De rechter achterpoot was afgebroken.

Toen we de sporen terug volgden, bleken zij van het natte deel van het strand te komen. Een vreemde plek voor een kever die stilstaand zoet water bewoont!

April is een maand van intensieve bedrijvigheid onder allerlei waterinsecten. Geelgerande, Pikzwarte en hun kleinere verwanten, en verscheidene wantsen, verlaten dan met mooi weer het water en gaan vlie-

gen. Op zonnige dagen kun je ze dan soms bij massa's voorbij zien (en horen) snorren. Wat hen tot zulke tochten noopt, is niet bekend. Van uitdrogen van hun verblijfpoelen is dan nog geen sprake. Ook is er nog geen kwestie van, dat de temperatuur van het water hun dan plaatselijk te hoog wordt. Het lijkt me niet onmogelijk, dat plaatselijke overbevolking op een of andere manier de prikkel tot de exodus geeft, en dat de functie van de vliegende trek is, de kevers over een wijder gebied te verspreiden. De vliegtochten in het voorjaar zouden dan vergelijkbaar zijn met de zwerftochten die de planktonische larven van zoveel zeedieren maken.

Over de lotgevallen van die waterinsecten tijdens hun vliegtochten is al evenmin iets

Fig. 1. *Wijfje van een Geelgerande waterkever op het strand, Scolt Head Island, 3 April 1951.*
Foto N. Tinbergen.

bekend. We weten niet of ze een bepaalde richting inslaan, noch hoelang ze vliegen. Wel weten we dat ze het vermogen hebben, een wateroppervlak te herkennen, want het schijnt wel vast te staan, dat ze dikwijls op het glas van broeibakken „neerstrijken”. Dat neerstrijken heb ik wel eens gezien, tenminste in water, niet op glas. De kevers laten zich met een enorme plof op het wateroppervlak vallen. Maar ze zitten zo vol met lucht, dat ze nog een tijdje aan de oppervlakte rondstomen, voordat ze weer onder water kunnen zwemmen.

Onze gissing is, dat deze kever bij zijn „trek” boven zee of boven de kreken, die de kust insnijden, terechtgekomen is, en toen, misschien na enige afstand door het getij vervoerd te zijn, op het strand aangespoeld is. Of er op zulk een manier veel

kevers verdwalen, weet ik niet. Men zou het wel verwachten, want zelfs van vogels, die toch met een uitstekend oriëntatievermogen zijn uitgerust, verdwalen er jaarlijks heel veel. Dat merkten we tijdens ons verblijf op Oost-Groenland. Daar kwamen in het najaar bv. Spreeuwen en Koperwieken aanzetten, die daar alleen konden komen wanneer ze een diametraal verkeerde richting hadden ingeslagen, wat ook hun startplaats was geweest. Die dieren kwamen daar na een paar dagen om.

Uit een geïsoleerde waarneming van een verdwaalde *Dytiscus* kunnen we dus niet de gevolgtrekking maken, dat deze soort zich niet kan oriënteren op de trek. En zo blijkt, dat we van een verschijnsel dat ongetwijfeld in het leven van deze en verwante soorten een grote rol speelt, nog vrijwel niets weten.

WAARNEMINGEN OVER DE SLAGPEN- RUI BIJ EENDEN

A. TIMMERMAN
T. LEBRET.

I. Zoals bekend ruien de eenden al hun slagpennen tegelijk, zodat ze enige tijd niet kunnen vliegen en dan natuurlijk erg kwetsbaar tegenover hun vijanden zijn. Maar de natuur komt hen te hulp. De bonte woerden verwisselen nl. van te voren (in Mei-Juni) hun prachtkleed voor het zgc. *eclipskleed*, een camouflagepakje, waarin ze sterk lijken op de wijfjes. Hierdoor worden de risico's, verbonden aan het tijdelijk verlies van hun slagpennen belangrijk verkleind. Bovendien zoeken de eenden tegen de tijd van de vleugelrui terreinen op, waar ze zich prachtig kunnen schuilhouden en zo gaan allerlei verplaatsingen, soms zelfs trek over honderden

kilometers, aan de rui vooraf. Het is te begrijpen, dat van de rui en van de levenswijze tijdens de rui nog maar heel weinig bekend is doordat alles zo in het verborgene gaat.

In de zomer van 1949 hebben wij op verschillende manieren getracht deze onderwerpen te benaderen.¹⁾

II. Door Lebreit werden tellingen gedaan van het percentage ruiers onder de „park-eenden” in de singels van Middelburg. Deze parkeenden — een 150 stuks — zijn in het wild levende doch zeer makke Wilde eenden (*Anas p. platyrhynchos* L.). Zij broeden in nestkorven en ook in de om-

¹⁾ Zeer erkentelijk zijn wij de heren C. J. S. Ruiter en drs D. Bakker voor hun kritische opmerkingen en Prof. G. J. van Oordt voor zijn literatuur-opgaven.